

<https://doi.org/10.53656/his2022-2-6-boo>

Reviews and Annotations
Рецензии и анотации

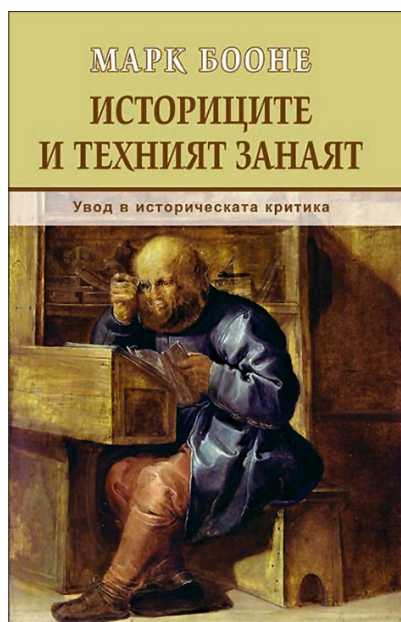
НОВА КНИГА НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК ЗА ЗАНАЯТА НА ИСТОРИЦИТЕ ОТ ПРОФЕСОР МАРК БООНЕ

Проф. Иван Билярски

Институт за исторически изследвания – Българска академия на науките

Появата на книгата на Марк Бооне „Историците и техният занаят“ (Boone 2021) е забележителна в много отношения, само едно от които е нейната особена жанрова принадлежност. Тя много успешно се разполага в една междинна зона на изследванията за миналото между същинското историческо дирене, историографията и историята на идеите, както и между текстовете с особена, даже практическа полезност и проследяването на различни методи и тези за миналото, които могат да бъдат ценни не само за пишещия исторически изследвания, ала и за тези, които се учат да придобият майсторство в занаята. Смятам, че тя би могла да бъде сравнявана с някои класически изследвания по същите теми, като тези на Умберто Еко например. В този смисъл, тя наистина е „Увод“, който подготвя за бъдещата работа и който представя и проследява практиката на автора като вече утвърден в занаята.

Книгата се състои от четири части, разделени на глави и подглави, което подрежда представения в нея материал и идеи по изключително прегледен начин и я прави удобна за ползване. **Първата част** е озаглавена „Изворите, градежният материал за познаването на миналото“ и се занимава с извора като носител на познанието на миналото, с видовете извори, с тяхната класификация и йерархията помежду им, с неговата интерпретация, обработка и съхраняване. Особено внимание заслужават два проблема, засегнати от автора: съотношението между писмени и устни извори, както и за влиянието

на информационните технологии върху „произвеждането“, съхраняването и складирането на извори. Те са от различен характер, но и двата засягат някои деликатни страни от работата на историка днес. Изворознанието не е непознато за нашия читател, но представянето по прегледен и достъпен начин на едно системно коректно отношение към извора изглежда не само интересно и полезно, но даже и необходимо. Изворът, наричан все още често у нас „източник“, е мястото, откъдето черпим знанията си за миналото и придобиваме гравивния материал, но той същевременно изисква познания, за да можем да разберем истински неговия смисъл и коректно да изберем подхода към него. Така достигахме до **втората част** на книгата („Технически анализ на извора“), която в известен смисъл може да се разглежда като продължение на първата, доколкото засяга работата със самите извори. Заглавията на подглавите, всъщност на някои от тях, са написани с известна закачка, но по същество се отнасят до много сериозен елемент от работата на историка и смятам, че текстът ще е не само полезен и интересен за четене, ала и необходим за изграждащите се изследователи. Същото може да се каже и за **третата част** от произведението („Историческата аргументация: от класически историзъм към интердисциплинарност“), доколкото тя ни представя следващи съществени етапи в развитието на историческото дирене. Утвърждаването на една теза неминуемо преминава през нейното аргументиране, което пък, от своя страна, се основава на изворите, свидетелстващи за определени факти. Критичният съпоставителен анализ на изворите е необходим етап, който заедно с критиката им може да доведе до убедителни аргументи. В книгата той е описан по интересен и достъпен начин, адресиран до всякакъв кръг читатели. Особено важно е да отбележим някои явления като „единодушие“, „преобладаващото мнение“ или „утвърдена теза“, които неведнъж са ставали причина за заблуждаваща и в крайна сметка, погрешна насока на дирения, колкото и условно да е това понятие. В тази част на книгата са представени и влиянията, оказвани през различните епохи от различни мирогледи и идеологии и тяхното въздействие върху спомена, историческото мислене и писането на история. Забележителен е анализът на интердисциплинарността и отношението ѝ към конкретните подходи в осъществяването на „занаята на историка“. Всъщност историческото познание не може да не бъде интердисциплинарно – това го изисква самият процес на работа. Вероятно обаче това твърдение е вярно и за други, по същество почти всички области на знанието. **Четвъртата част** на книгата („Историческият синтез или специфичността на историческите познания“) засяга основно три проблема, които ни поставят пред нерешени (по-точно: нееднократно решавани по различен начин) проблеми от философски, антропологичен или социален характер. Всъщност и трите имат религиозен характер, макар и понякога да избягваме да го наречем с истинското му име. На първо място, иде реч за историята и проблема за концепцията за времето. Става дума

за смисъла на историята и дали изобщо има такъв. Концепцията за характера на времето (и особено тази за линейното време) е в пряка връзка с идеята за причинно-следствената връзка, която е необходима за всяко разбиране на линейност или неповторимост на елементите/събитията на протичащото време. Всъщност условността на възприемането на всичките тези понятия прави почти невъзможно да се пише за тях, а това води до препоръчването да се чете самата книга. И двата посочени проблема са свързани с третия: а именно използването, употребата и злоупотребата с историята – нещо, което така често виждаме в последно време, особено в този информационен век.

Бих искал специално да подчертая качествата на превода на текста (Boone 2015), дело на професор Раймонд Детрез. Той, сам по себе си, не е лесен и изисква особени умения и познания, при това не само що се отнася до език. В това отношение само мога да поздравя преводача от името на всички бъдещи читатели.

Смятам, че когато се прави избор за публикуване на книга, особено на преводна, би трябвало да се държи сметка и за нейния автор. Професор Марк Бооне е известен и високоуважаван в международната общност на историците белгийски учен, чийто път почти изцяло е свързан с Университета в Гент. Това, само по себе си, е свидетелство за високо научно ниво, което се допълва от тясното му сътрудничество с френски академични институции не само като изследвания, но и като преподаване. В същата посока на високо академично ниво сочат и научните интереси и публикациите на проф. Бооне. В тях намираме нещо, което се потвърждава и от предлаганата за издаване в превод книга: методологиите, които той представя в нея, са възплътени в собствените му научни дирения. Особено бих искал да подчертая интердисциплинарния и компаративния подход към темата. Всъщност надявам се българският читател да има възможността и сам да се убеди в това.

В този смисъл, бих искал да кажа, че изборът за превода и издаването на този текст ми се струва извънредно сполучлив и успешен. Книгата е интересна за четене за много широк кръг читатели, които биха могли по различен начин да се обогатят от нея. Утвърдени учени биха могли да намерят потвърждение и илюстрация на свои идеи, както и да им служи за извор на нови такива. Студенти и докторанти могат да намерят модели и методи за по-сетнешната си работа. Интелектуалци или просто любители могат да я четат от обикновен интерес или само за удоволствие.

Смятам, че предложените по-горе мои наблюдения могат да ми послужат за добра основа да обоснова положителната си оценка за книгата. Накрая бих искал да спомена и нещо, което някому може и да изглежда ненужно: това е една красива книга. Тя е чудесно изпълнена в полиграфско отношение, като същевременно е здрава и удобна за ползване, като една същинска настолна книга, в каквато вярвам, че скоро ще се превърне.

ЛИТЕРАТУРА

BOONE, M., 2015. *Historici en hun métier. Een inleiding tot de historische kritiek*. Gent: Academia Press. ISBN 978-90-382-2528-9.

БООНЕ, М., 2021. *Историци и техният занаят. Увод в историческата критика*. София: Кралица Маб. ISBN 978-954-533-196-1.

REFERENCES

BOONE, M., 2015. *Historici en hun métier. Een inleiding tot de historische kritiek*. Gent: Academia Press. ISBN 978-90-382-2528-9.

BOONE, M., 2021. *Historians and their craft. Introduction to historical criticism*. Sofia: Queen Mab. ISBN 978-954-533-196-1.

A NEW BOOK IN BULGARIAN ABOUT THE CRAFT OF HISTORIANS BY PROFESSOR MARK BOONE

✉ **Prof. Ivan Biliarsky**

<https://orcid.org/0000-0002-8084-8858>

Web of Science ResearcherID: AAW-2360-2021

Institute for Historical Studies

Bulgarian Academy of Sciences

52, Shipchenski prohod St., Bl. 17

1113 Sofia, Bulgaria

E-mail: ivan.biliarsky@gmail.com